

रफिनगर आणि शिवाजी नगर मुंबई
येथील झोपडपट्टीवासीयांचे पुनर्वसन
करण्यासाठी समितीची नियुक्ती
करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग,
शासन निर्णय ,क्रमांक :एबावि २०११ / प्र.क्र. १५३ /का-५
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- ५ नोव्हेंबर , २०११

वाचा :- मा. उच्च न्यायालय, मुंबई न्यायालयाचे आदेश दिनांक १९ सप्टेंबर, २०११
PIL Lodging No.२९ of २०११

शासन निर्णय

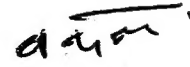
श्रीमती पूर्णिमा उपाध्याय यांनी मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे दाखल केलेल्या PIL Lodging No.२९ of २०११ संदर्भात मा. उच्च न्यायालयाने उपरोक्त अर्जातील उपस्थित केलेल्या विविध मुद्द्यांच्या अनुषंगाने प्रथमतः पुनर्वसनाच्या मुद्याबाबत कार्यवाही करणे आवश्यक असल्याने सदर अर्जात नमूद केलेल्या बृहन्मुंबईच्या हद्दीतील झोपडपट्टीवासीयांच्या पुनर्वसनासाठी समिती स्थापन करण्याचे आदेश दिनांक १९.९.२०११ रोजी दिले आहेत. या समितीचा अहवाल चार आठवड्यांच्या आत मा. उच्च न्यायालयास सादर करण्याचे निर्देशही दिलेले आहेत. त्या अनुषंगाने सदर अर्जातील नमूद केलेल्या क्षेत्रातील झोपडपट्टीवासीयांच्या पुनर्वसनाबाबत उपाययोजना आखण्यासाठी खालील प्रमाणे समिती स्थापन करण्यात येत आहे.

- १) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, बृहन्मुंबई - अध्यक्ष
- २) अतिरिक्त महानगर पालिका आयुक्त (पूर्व उपनगरे) , बृहन्मुंबई महानगर पालिका - सदस्य
- ३) संचालक, अभियांत्रिकी सेवा व प्रकल्प, बृहन्मुंबई महानगर पालिका - सदस्य
- ४) श्रीमती सीमा ढमढेरे, सह सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई - सदस्य
- ५) जिल्हाधिकारी, मुंबई उपनगरे - सदस्य
- ६) श्री महेंद्र गायकवाड, समन्वय बाल विकास प्रकल्प अधिकारी, मुंबई उपनगर - सदस्य सचिव

वरील समिती अर्जात नमूद केलेल्या बृहन्मुंबईच्या हद्दीतील झोपडपट्टीवासीयांच्या पुनर्वसनासाठी काय उपाययोजना करणे आवश्यक आहेत याबाबतच्या शिफारशी करेल. प्रामुख्याने यामध्ये पाणीपुरवठा , आरोग्य सुविधा व पुर्व शालेय शिक्षण इत्यादि अत्यावश्यक सोयी सुविधा पुरविणे, त्याचप्रमाणे एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेची अंमलबजावणी करणे या बाबींचा विचार करून त्याअनुषंगाने वरील समितीने पुनर्वसनाबाबत आवश्यक शिफारशी कराव्यात.

उपरोक्त समितीने त्यांचा अहवाल चार आठवड्यांच्या आत मा. उच्च न्यायालयास सादर करावा.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(वन्दना कृष्णा)

प्रधान सचिव, महिला व बाल विकास

प्रति,

आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगर पालिका , मुंबई

प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग-२ , मंत्रालय, मुंबई

प्रधान सचिव, गृह निर्माण व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

प्रधान सचिव , महिला व बाल विकास , मंत्रालय, मुंबई

आयुक्त, महिला व बाल विकास , महाराष्ट्र राज्य, पुणे

अतिरिक्त महानगर पालिका आयुक्त (पूर्व उपनगरे) , बृहन्मुंबई महानगर पालिका मुंबई

जिल्हाधिकारी , मुंबई उपनगरे, वांद्रे, मुंबई

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण, बृहन्मुंबई, मुंबई

संचालक, अभियांत्रिकी सेवा प्रकल्प, बृहन्मुंबई महानगर पालिका, मुंबई

श्रीमती सीमा ढमढेरे, सह सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

श्री.महेंद्र गायकवाड , सदस्य सचिव तथा समन्वय अधिकारी, मुंबई उपनगर , बाल विकास प्रकल्प , मुंबई

२. यांनी या प्रकरणी तात्काळ अध्यक्षांशी संपर्क साधावा व समितीची बैठक आयोजित करण्याबाबत कार्यवाही करावी.

श्रीमती एस. एम. दांडेकर / श्री. बी.एच.मेहता, सहाय्यक सरकारी वकिल, मा. उच्च न्यायालय, मुंबई

बाल विकास प्रकल्प अधिकारी , रफिनगर / शिवाजी नगर, चेंबूर , मुंबई .

सर्व अधिकारी / कार्यासने, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

निवड नस्ती (कार्यासन-५)

एका महिला बचत गटामार्फत ५ पेक्षा जास्त
अंगणवाडयांना आहार पुरवठा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग,
शासन परिपत्रक क्र.एबावि-२०११/ प्र. क्र. २९४ / का-५
नविन प्रशासन भवन
३ रा मजला, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : ५ नोव्हेंबर, २०११.

वाचा :- शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग क्र. एबावि-२००४/प्र.क्र.२३३/का-५, दि.२८.१०.२००५

परिपत्रक :- सध्या महिला बचत गटामार्फत अंगणवाडीतील ३ ते ६ वर्ष वयोगटातील मुलांसाठी गरम ताज्या आहाराचा पुरवठा सुरु आहे. साधारणतः एका बचत गटाला एका अंगणवाडीचे किंवा जास्तीत जास्त ५ अंगणवाडीचे काम देण्यात आले आहे. परंतु शासनाच्या असे निदर्शनास आले आहे की, एका बचतगटाला एका अंगणवाडीचे काम दिल्यास लाभार्थ्यांची संख्या कमी असल्यामुळे सदर काम करणे बचत गटाला परवडत नाही. एका मुलामागे बचत गटाला इंधन व मजुरीसाठी फक्त १८ पैसे प्राप्त होत असल्यामुळे, एका अंगणवाडीत साधारणतः ३० मुलांसाठी आहार पुरविल्यास $30 \times 0.18 = 5.40$ रुपये एवढाच निधी महिलांला दिवसाच्या मजुरीसाठी व इंधनासाठी प्राप्त होतो.

एका बचत गटाला ५ अंगणवाडीपर्यंत, अंगणवाडीचे एकत्रिकरण (clubbing) करून काम देण्यात यावे अशी सूचना यापूर्वी देण्यात आली होती. परंतु ५ अंगणवाडयांचे काम मिळून सुद्धा एका बचत गटाला आहार पुरवठा करणे परवडणार नाही ही बाब वरील आकडेवारीवरून स्पष्ट होते.

म्हणून पूर्वीच्या अटी शर्ती शिथिल करून महिला बचत गटांना जास्त अंगणवाडयांचे काम दिल्यास त्यांना आहार पुरवठा करणे परवडेल, हयादृष्टीने खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.:-

बचत गटामार्फत आहार पुरवठा करण्यासाठी खालील प्रमाणे अटी शर्ती शिथिल करण्यात येत आहेत.

- १) अंगणवाडीची संख्या : ५ अंगणवाडयांची मर्यादा शिथिल करण्यात येत आहे. ज्या बचत गटांना ५ पेक्षा जास्त अंगणवाडयांना आहार पुरवठा करण्याची इच्छा असेल त्यांच्याकडून अर्ज मागविण्यात यावेत. त्यांनी अर्जात नमूद केल्याप्रमाणे त्यांना अंगणवाडीचे काम देण्यात यावे.
- २) असे करतांना एका बचत गटाला फक्त त्याच गावाच्या अंगणवाडीला पुरवठा करणे ही अट सुद्धा शिथिल करण्यात येत आहे. म्हणजे शेजारच्या गावातील अंगणवाडीला सुद्धा बचत गट आहार पुरवठा करू शकतो.
- ३) वरील प्रमाणे बचत गटाची निवड करतांना ग्राम सभेचा ठराव घेणे आवश्यक असणे, सदर अटही शिथिल करण्यात येत आहे. जेणेकरून एका गावाच्या बचत गटाला दुस-या गावाच्या अंगणवाडीला सुद्धा आहार पुरवठा करणे शक्य होईल.

वरील शिथिल झालेल्या अटी शर्ती लक्षात घेऊन मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी पुन्हा बचत गटांकडून अर्ज मागवावेत. अर्जात बचत गटांनी खालील बाबी नमूद कराव्यात :-

- i. कोणत्या गावाच्या व किती अंगणवाडीत गरम ताजा आहार पुरवठा करू इच्छितात.
- ii. कोणत्या प्रकारचा आहार पुरवठा करणार आहे?
- iii. हयासाठी त्यांची स्वयंपाकाची काय व्यवस्था आहे, स्वयंपाकघराचा पत्ता द्यावा.
- iv. सदर पुरवठा करण्यास त्यांची आर्थिक क्षमता आहे काय?